

*Acta sinodi ghehouden tot Doccum op den 3 May
anno 1585.*

1. Naedemaell alle cristelicke handelinghe in den naeme des Heeren versaemelt zynde behoert zyn anfanck thebben van den aenroepinghe des naeme Goeddes, tweck gheschiet is, soe hebben die volmachten des sinodi terstondt gheprocedeert nae die ordinghe der kereken tot die kiesinghe van een preside ende een scriba. Die dienaeren hebben communibus suffragiis tot een presidem vercoeren JOHANNEM BERNARDI, dienaer tot Doccum, ende SUFFRIDUM PAULI van Heech in scribam.

2. Daernae heeft preses gheyschet die credensbrieven uniuscujusque classis. Dat ghedaen synde zyn die namen der volmachten ghess., diewelcke dese zyn, als hiernaevolcht:

THEODORUS HERCONIS ende HERMANNUS Belcum, dienaeren van Luwaerden classe;

van Franecensi classe zyn volmachten gheweest: TZIALLE JOUCKESZ, dienaer van Oesterlietens, FREDERICUS ILSTANUS, dienaer van Britzum, ende HEYN JACOBSSZ, olderling;

van Svecana classe zyn daer volmachten gheweest als PETRUS AMBROSIUS ende SUFFRIDUS HEGIUS;

van Doccumensi classe JOHANNES BERNARDI, JOANNES NICOLAI, dienaer van Hallum, ende JOHANNES WILHELMI, senior;

ANTHONIUS NICOLAI Bolswerdianae classis ende LAES DOYTZIE, senior.

3. Den 3 is daer verhandelt, wie die Woensdaechs die voermaeninghen solde doen, soe hebben die broederen, in den naeme des Heeren versammelt, gheelgeert ende ghecoeren JOHANNEM NICOLAI, dienaer van Hallum.

Doccum den 3 May anno 1585.

4. Ten 4 is in den sinodo voerghegheven van zeeckere articulen, die well ende toerechte by mynheeren Staten geresolveert zyn, diewelcke nae denselven resolutie noch niet effectueert worden in veell diversche plaetsen, als beroepinghe der dienaeren, die worden op het nauts bedonghen, alsdat zij hoeren familie nae behoeren niet connen sustenteren, soe van duyvelsweeringhe, demolitien der altaeren, ontheillighen der sabbathdaeghen ende fasteldaeghen, daer werden well guede leges van ghemaect, maer daer valt gheen executie daerop, daermede die godtlosen moeghen gheconstringeert worden, van paepen ende schoelmeysteren, van dissipatie der gheestelicker guederen ende van onderhoudinghe der trouwer schoelmeysteren nae den 7 artickele, by den predicanten overghegeven op den lamsdach in Aprili anno 84, van het averspill. Hier is van den broederen ghesloten, dat men sall aen onsen h. die Staeten aenholden, dat hetselve solde moeghen gheeffectueert worden.

5. *Die niet ad classem comen, voir een reyse 6 stuyvers.*¹⁾ — Ten 5 is in sinodo verhandelt van denghenen, die soe selden in classe verschijnen. Soe is daer geresolveert eendrachtich van den broederen, dat dieselve sall mulcteert worden van een yghelijcke sijns absentie in ses stuyvers ende dat in usum pauperum, nisi justam habuerit causam suae absentiae, daer die broederen van sullen ordelen. Ende zoe daer eenighe in broecke mochte bevonden worden ende sijne mulctam recuseert tbetaelen, sall die classis teghen denselven procederen nae behoeren.

6. *Qui medicinam exercent.* — Ten 6 dewyle sommige van die dienaeren des h. evangeliums in onsen vaederlant boeven die dienst des h. evangeliums hoer onderwinden anderen exercitien toe ghebruycken, als medicinam, daer die dienst des h. evangelions een ghehele mensche eyschet, soe ist dat die broederen in sinodo, in den vrese des Heeren vergaedert, ordineren dat soedanighe dienaers van allsuleke sullen supercederen nae het exempell der apostolen Actorum 6, Lucae 22, 1 Thimoth. 4 ende 2 Timoth. 2, met die bedieninghe des woerts hoeren alleen sullen becommeren, soeverre zij onghehoersaem des woerde Goeddes sijnde, wettelicken straffen willen onderworpen wesen, hoedaenighe die broederen sullen bevinden toe the behoeren.

1) De marginalia zijn met een latere hand bijgevoegd.

7. Die saecke onses broeders FLORIS ende ARNOLDI sall die grietman decidieren.

8. Naedemaell het verledene sinodo SIBRANDO VOMELIO onsen broeder opghelecht is, dat hy etlicke boecken van onsen lieve broeder GELLI HOTZENII vuyt latijn in duysch solde oversetten, etlicke RUARDO ACRONIO, ende RUARDUS hetselve qualicken heeft connen becoemen om zyn menichfuldighe occupatien, dien hy in zyn dienst heeft, soe ghaeven die broederen van het Franecensi classe voer, dat men SYBRANDUS onsen broeder daerthoe well solden verwillighen omme voerts over te setten, zoe die ghemeynte Goedts daer veell aen ghelegghen is om die Doepers die mondt te stoppen, zoe hij een weynich mochte becoemen, daerdoer zyn arbeyt mochtet versoetet werden. Soe issedt by den broederen eendrachtelick besloten, dat onsen broeder SYBRANDUS LUBERTI met den volmachten in den sinodo tho Franiker sullen communiceren met GELLIO, waer SYBRANDUS van sall contenteert worden, ende hetselven vuyt bevell des sinodi.

9. *Die hymelyck in de huysen trouwen.* — Daer is oeck verhandelt BOGHERMANNI saecke, die int heymelick eenighe van BURMANIA kinderen tho Ferwert in den huysen heeft ghetrouwet, dat hy zyn schuldt solde bekennen, dat hy teghen die ordinghe der kercken gehandelt heeft, twelck gheschiet is, ende hetselve factum in malam consequentiam niet trecken, ofte het synodus sall teghen soedaenighen procederen nae behoeren.

10. *Van de cledinghe der dienaeren.* — Diewyle daer questie ghevallen is van die cledinghe der dienaeren ende hoeren familie, soe isser comunibus suffragiis besloten, dat alle dienaeren anderen solden vermanen tot nederheyt, zoe behoeren zy van hoeren ende haere familie eerst beginnen ende datselve nae ghebruick onses vaederlants, dat die dienaeren ende haeren familie sullen afflegghen alle nije cledinghe, daarvan hier in Vrieslandt gheen ghebruyck van en is, daerdoer het evangelium mochte ghelastert werden ende dat by suspensie sines dienst, zoe daer eenighe mochte wesen hierteghens te rebelleren, hiervan vermaendt zijnde.

11. Naedemaell in sinodo voergegheven is, hoe datter veell resolutien by mynh. die Staeten ghesloten worden dan niet effectueert, als thoe zien is vuyt den 4 artikelen hujus sinodi, soe heeft het synodus daertoe ghecommitteert SIBRANDUM LUBERTI, SIXTUM RUPERTI, TULLIUM ende FREDERICUM om te versueken aen zyn G. ende mynheeren, dat sy denselven artikelen, hierboeven ghementioneert, ghelieven te effectueren.

12. *Meeste stemmen volghen.* — Vorder isser ghestelt, oft men meer

dienaeren ende olderlinghen ad sinodum sullen verordeneren, overmits datter veell jonghe dienaeren zyn, die van kercklicke saecke weynich eefaringhe hebben, ende veell olderlinghe in desen sinodo weynich ghecompareert zyn, soe isser in sinodo geresolveert, dat een ijghelick deputatus suae classis sall aengheven om met ghemeender stemme te sluyten, wat nut ende profyt sall wesen, ende die meeste stemme classis sall ghevolghet worden.

13. Alzoe CORNELIS CLAESSZ van Amsterdam aen CORNELIUM VITHFRI ghes. heeft om zeeckere betaelinghe van ALLERT TZYERCKSZ, die hem van zeeckere buecken schuldich is, ende hy versueckt betalinghe, ende zoe vuyt denselven CORNELI brieff te zijne is, datter eenighen dienaeren mochte wesen, die hoere fidem daervoer ghesedt hebben ghehad, soe is CORNELIO belasticht, dat hy aen HILBRANDUM CUNERUM solde scriven, wie zyn onderborghe mochte wesen.

14. Daer noch voerghegheven in sinodo, hoe dat die pastorie van Genum dorch versueck van heer FRANS is vercoft, soe isser gheresolveert in sinodo, naedemaell die vercoepinghe stridet tegens jus civile ende usantie onses vaederlants, dat JOANNES NICOLAI ende JOHANNES BERNARDI sullen desen abusen het Hoff remonstreren.

15. Die beroepinghe UBELI van die ghemeynte van Bolswaert, op zyn persoon ghedaen, is affgheslaeghen, overmits die ghemeynte niet en heeft compareert ende het sinodus verstonde vuyt UBELI, dat hetselve niet stichtelick solde moeghen gheschieden sunder bewillinghe synder ghemeynte van Rypp.

16. Die beroepinghe SUFFRIDI PAULI is remitteert ad classem, overmits die parthien nyet erschienen zyn. Het classis hetselve verstanden hebbende sullen sententieren nae ordeninghe der Reformeerder kercken, bij welcken die electie staedt.

17. Het classis van Doccum heeft macht nomine sinodi om CORNELIO, dienaer van Aengum, aen zyn versueck thoe verhelpen.

18. JOHANNES SPRINGERUS ex Leowerdiana classe, LAUROMANNUS ex Snecana, ex Bolswardiana classe JOHANNES ELBURGENSIS, UBELUS ex Franecensi ende JOANNES NICOLAI ex Doccumensi classe zyn deputati sinodi gheordineert om alle swaricheden in desen jaere mochte vervallen affhandelen.

Het sinodus sall Leowerdie ghehouden werden den 9 May anno 1586.

Onder stond ghesz.

JOHANNES BERNARDI, praeses.

SUFFRIDUS PAULI, scriba.